

ТАМІЛА ЯЦЕНКО, ІРИНА ТРИГУБ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні педагогічної ради

(назва закладу загальної середньої освіти)

Протокол № _____ від «__» _____ 2023 р.

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ ЛІТЕРАТУР
(УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ)
6 КЛАС**

121 година (3,5 год. на тиждень)

Навчальна програма укладена на основі *модельної навчальної програми* «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори – Т. О. Яценко, І. А. Тригуб; гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»; наказ МОН України від 12.07.2021 р. № 795).

Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/729539/>

Зміст навчальної програми забезпечує *підручник*:

Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А. Література (українська та зарубіжна): підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: ВД «Освіта», 2023. Ч. 1. 240 с.; Ч. 2. 240 с.

Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/736086/>

ЗМІСТ

I. Пояснювальна записка.

Нормативно-правова база, на основі якої укладено програму.

Мета і завдання курсу.

II. Основна частина (зміст навчального матеріалу, очікувані результати навчання, види навчальної діяльності).

Тема 1. Художня література як вид мистецтва. Художній образ у літературі та інших видах мистецтва. – 1 год.

Тема 2. Міфи народів світу. – 10 год.

Тема 3. Народні пісні. Календарно-обрядові пісні – 10 год.

Тема 4. Мудрість байки. – 8 год.

Тема 5. Ліричні послання Україні. – 9 год.

Тема 6. Різдвяні дива. – 19 год.

Тема 7. Романтика пригод і фантастики. – 13 год.

Тема 8. Поетичне бачення світу. – 10 год.

Тема 9. Життя видатних особистостей – 9 год.

Тема 10. Гумор і сатира. – 15 год.

Позакласне читання – 8 год.

Література рідного краю. – 4 год.

Розвиток мовлення. – 6 год. (у межах годин на текстуальне вивчення)

Найцікавіше з літературних новинок. – 4 год.

Резервний час. – 4 год¹.

Узагальнення вивченого. – б год.

Додаток 1. Список творів для позакласного читання.

III. Список використаних джерел.

¹ У 2023/2024 н. р. резервний час рекомендовано використати для подолання освітніх втрат і розривів.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА, НА ОСНОВІ ЯКОЇ УКЛАДЕНО
НАВЧАЛЬНУ ПРОГРАМУ:

- Закон України «Про повну загальну середню освіту» (від 16.01.2020 р. № 463-IX),
- Державний стандарт базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р.),
- типова освітня програма (наказ МОН України від 19.02.2021 р. № 235);
- модельна навчальна програма «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори – Т. О. Яценко, І. А. Тригуб; гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»; наказ МОН України від 12.07.2021 р. № 795);
- підручник Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А. Література (українська та зарубіжна): підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2023. Ч. 1. 240 с.; Ч. 2. 240 с.

Навчальна програма є основою для календарно-тематичного та поурочного планування, у якому враховуючи запропоновану кількість годин на вивчення тем у межах розділу розподілено години на текстуальне вивчення художніх творів, сплановано види роботи щодо опанування змісту художніх творів української і зарубіжних літератур, що сприятиме формуванню предметної читацької та ключових компетентностей учнів/учениць, визначених Державним стандартом базової середньої освіти.

Передбачено можливість корегування календарно-тематичного планування, зважаючи на зміни форм навчання (онлайн, офлайн, комбіноване тощо) та результати засвоєння учнями/ученицями програмового навчального матеріалу.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ ЛІТЕРАТУР (УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ) У 6 КЛАСІ:

Мета – розвиток компетентних учнів-читачів, прилучення їх до високохудожніх надбань української та зарубіжних літератур, формування усвідомлення української літератури як невід’ємного складника світової художньої культури, осмислення національної своєрідності та загальнолюдської цінності художніх творів, розвиток художнього сприйняття навколишнього світу, осмислення конкретно-історичного та загальнолюдського значення зображеного письменником/письменницею, розширення пізнавальних інтересів, збагачення емоційно-чуттєвого досвіду та естетичного смаку, сприяння всебічному розвитку і творчій самореалізації в сучасному світі, виховання національно свідомих громадян, формування гуманістичного світогляду, національних і загальнолюдських цінностей учнів/учениць.

Завдання:

- розвивати в учнів/учениць стійкий інтерес до читання;
- удосконалювати навички виразного читання;
- ознайомити молодших підлітків із доступними й цікавими для їхнього віку художніми творами української та зарубіжних літератур;
- формувати початкове розуміння специфіки мистецтва;
- подати початкові відомості про видатних українських і зарубіжних письменників/письменниць;
- формувати елементарні вміння аналізу художніх творів;
- поглиблювати первинне сприймання та усвідомлення художньої сутності образів;
- сприяти засвоєнню основних понять теорії літератури;
- розвивати усне і писемне мовлення учнів/учениць.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

(ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ, ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ).

6 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності (за вибором)
I СЕМЕСТР		
Вступ		
<p>Уважно слухає інформацію про художню літературу як вид мистецтва, інші види мистецтва, своєрідність мистецького світосприймання, художній образ у літературі та інших видах мистецтва;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення;</p> <p>розуміє та відтворює зміст інформації про літературу як вид мистецтва, художній образ на прикладі фольклору, прочитаних літературних творів і творів інших видів мистецтва;</p> <p>аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання;</p> <p>описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних художніх творів;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані новою</p>	<p>Художня література як вид мистецтва. Своєрідність мистецького світосприймання.</p> <p>Художній образ у літературі та інших видах мистецтва.</p> <p>Текстуально вивчені в 5 класі та самостійно прочитані учнями художні твори.</p> <p><i>ТЛ: мистецтво, художній образ, література як вид мистецтва.</i></p> <p><i>МК: скульптура – Є. Зигура «Сходи пізнання» (м. Київ), Р. Захарчук, М. Шкраб'юк «Скульптура книги» (м. Коломия Івано-Франківської обл.).</i></p>	<p>Проведення дискусій (зокрема онлайн) «Роль мистецтва у житті людини»</p> <p>Перегляд екранізацій (епізодів) творів української та зарубіжної літератур, вивчених у 5 класі, та обговорення їх у класі.</p> <p>Створення таблиць, схем, ілюстрацій «Художній образ у творах мистецтва».</p> <p>Створення лепбука «Художні образи літературних творів, прочитаних у 5 класі. Їх віддзеркалення в різних видах мистецтва».</p> <p>Віртуальна екскурсія у Національний музей літератури України.</p>

<p>навчальною інформацією та прочитаними художніми творами; створює невеликі повідомлення/медіатексти про художню літературу, художній образ у літературі та інших видах мистецтва.</p>		
Міфи народів світу		
<p>Уважно слухає інформацію про міф як найдавнішу форму світогляду, тексти міфів народів світу, відомості про письменницю Дару Корній та образи прадавньої міфології в її творчості; ознайомлюється з інтерпретаціями міфів у різних видах мистецтва, зокрема з екранізаціями та мультиплікаційними версіями (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий естетичний досвід; вичерпно відповідає на запитання за змістом нового навчального матеріалу; стисло переказує сюжети міфів; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; розрізняє спільне та відмінне між міфами, казками та легендами; читає виразно тексти міфів; формулює запитання, щоб уточнити розуміння почутої інформації про міфи; розпізнає ознаки космогонічних та</p>	<p>1. Міф як найдавніша форма світогляду людини, розуміння світу й усвідомлення свого місця в ньому. Космогонічні міфи народів світу. Праукраїнські міфи про створення світу: «Сокіл-Род», «Прадуб» (за С. Плачиндою). Побудова та символіка космогонічних міфів, їх основні мотиви. <i>ТЛ: міф; види міфів.</i> <i>МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до книжки «Міфи та легенди давньої України» (художник-ілюстратор – В. Войтович); альбом творчості «Світло Пращурів Наших» (художник-ілюстратор – В. Крижанівський).</i></p> <p>2. Антропогонічні міфи народів світу. Праукраїнські міфи про створення людини «Білобог і Чорнобог», «Дажбог і Жива» (за С. Плачиндою) (за вибором учителя). Особливості українських міфів, пов'язаність їх із давніми заняттями людей, із хліборобством. Протистояння</p>	<p>Виразне читання текстів міфів (уголос ланцюжком, в особах). Усний стислий, вибірковий переказ здобутої навчальної інформації. Створення порівняльних таблиць «Міф і казка», «Міф і легенда», «Міфи народів світу». Аналітико-синтетична робота над текстом міфів: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Прогнозування подій у міфах за заголовком, за ілюстрацією, за уривком. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації, зокрема і з використанням комп'ютерних програм, щодо</p>

<p>антропологічних міфів, визначає особливості їх побудови; співвідносить зміст сприйнятих текстів міфів з історичним і культурним контекстом; характеризує порушені в міфах проблеми; знаходить у текстах переказів міфів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку текстів міфів, рекомендованих для текстуального вивчення; визначає символіку міфів; характеризує міфічних персонажів, їх поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у текстах міфів персонажів, подій, ситуацій, явищ тощо; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого матеріалу про міфи як відображення прадавньої міфології, звичаїв та обрядів людей; про символіку та художні особливості міфів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p>	<p>добра і зла у міфах. Їх відмінність від казок і легенд. МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації до книги «Міфи та легенди давньої України» (художник-ілюстратор – Валерій Войтович); Андрій Шишкін «Богиня Жива»; <i>скульптура</i> – В. Комісаров «Боги Давньої Русі».</p> <p>3. Давньогрецькі міфи про Прометея. Прометей – символ самопожертви та тираноборства. Уславлення подвигу Прометея. Образ Прометея у світовому мистецтві. МК: <i>анімація</i> – м/ф «Прометей» (режисерка – О. Сніжко-Блоцька); <i>образотворче мистецтво</i> – Я. Коссірс «Прометей».</p> <p>4. Давньогрецькі міфи про подвиги Геракла (один–два за вибором учителя). Возвеличення сили та мужності в образі Геракла. МК: <i>анімація</i> – м/ф «Геркулес» («Hercules»), режисери – Дж. Маскер, Р. Клементс).</p>	<p>дослідження особливостей космогонічних та антропологічних міфів, символіки міфів прадавньої України. Складання власних міфів різних видів. Порівняльна характеристика героїв давньогрецьких міфів: Прометей і Геракл. Самостійний добір текстів міфів у бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Проектна робота «Укладання ілюстрованого словничка: чарівні істоти, боги та герої»</p>
--	--	---

<p>представляє текстову інформацію із міфів, використовуючи різні способи і засоби візуалізації їх змісту; створює за мотивами прочитаних міфів письмові творчі роботи різних жанрів; власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик, тощо).</p>	<p>5. Дара Корній (народ. 1970) «Лісовик», «Водяник», «Польовик» (із книги <i>«Чарівні істоти українського міфу. Духи природи»</i>), (один-два твори за вибором учителя). Коротко про письменницю та її твори для дітей. Химерний світ чарівних істот праукраїнської міфології. Відображення прадавньої міфології, звичаїв та обрядів українців <i>МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до книги «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи» (художник-ілюстратор – А. Канкава).</i></p>	
<p>Народні пісні. Календарно-обрядові пісні</p>		
<p>Уважно слухає народні обрядові пісні та інформацію про них як найдавніший вид усної народної поетичної творчості; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутої інформації; розповідає про власні емоції від почутих народних обрядових пісень; читає виразно українські та зарубіжні народні календарно-обрядові пісні; співвідносить зміст народних обрядових пісень з культурним контекстом; формулює тему та основну думку календарно-обрядових пісень; розпізнає основні теоретико-літературні</p>	<p>1. Народні календарно-обрядові пісні, їх різновиди. Зимова обрядовість українців. Українські колядки й щедрівки, їх зміст і значення. «Нова радість стала» (давні й нові варіанти), «Щедрик, щедрик, щедрівочка...». <i>ТЛ: календарно-обрядові пісні та їх види.</i> <i>МК: музика – М. Леонтович «Щедрик»; образотворче мистецтво – М. Пимоненко «Колядки», І. Горобчук «Колядки», «Вертеп», «Різдво», О. Шупляк «Різдвяний дідух», І. Роп'яник «Колядники йдуть», В. Проців «Свята</i></p>	<p>Виразне читання календарно-обрядових пісень, зокрема напам'ять. Виконання календарно-обрядових пісень акапельно або ж у музичному супроводі. Читання календарно-обрядових пісень народів світу мовою оригіналу (за умови володіння мовою). Порівняння текстів перекладу та оригіналу, варіантів перекладу. Постановка проблемних</p>

<p>поняття програмової навчальної теми та використовує окремі з них;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу народних календарно-обрядових пісень;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані календарно-обрядовими піснями;</p> <p>розкриває актуальність народних обрядових пісень у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб;</p> <p>створює за мотивами народних календарно-обрядових пісень письмові творчі роботи різних жанрів, медійний продукт (мультфільм, відеоролик, тощо);</p> <p>відтворює окремі художні засоби народних календарно-обрядових пісень для втілення власних творчих намірів.</p>	<p>вечеря», «Коляда».</p> <p>2. Світова популярність англійської новорічно-різдвяної пісні (carol) «We Wish You a Merry Christmas», та пісні Джеймса Лорда П'єрпойнта, що стала народною, «Jingle Bells».</p> <p><i>МЗ: іноземна мова</i> – календарно обрядові пісні у фольклорі народу, мова якого вивчається.</p> <p>3. Весняні й літні обрядові пісні. Веснянки. Закликання весни, символічне значення відновлення природи. Народні ігри, що супроводжувались піснями. «Благослови, мати, весну закликати», «Кривий танець».</p> <p>Купальські пісні, їх походження, тематика. «Купайло, Купайло, де ти зимувало?», «А де наше Купайло стояло» (дві пісні за вибором учителя). Художні особливості календарно-обрядових пісень.</p> <p><i>ТЛ: рефрен; анафора.</i></p> <p><i>МК: образотворче мистецтво</i> – К. Трутовський «Одягають вінок», С. Васильківський «Весна в Україні», В. Прушковський «Русалки»;</p> <p><i>музика</i> – М. Леонтович «Ой гори, ой</p>	<p>запитань, пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій, згаданих у календарно-обрядових піснях.</p> <p>Створення власного медіатексту на основі усної народної поетичної творчості. Дослідницька робота (аналіз календарно-обрядових пісень).</p> <p>Проектна робота «Особливості новорічно-різдвяні пісні різних народів» (випереджувальне завдання)</p>
--	--	--

	<p>світи» (з опери «На Русалчин Великдень»).</p> <p><i>Для вивчення напам'ять: дві пісні за вибором учителя.</i></p>	
Мудрість байки		
<p>Уважно слухає байки та короткі повідомлення про їх авторів, інформацію про художні особливості жанру байки; ознайомлюється з інтерпретаціями байок у різних видах мистецтва, зокрема з їх анімаційними версіями (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий естетичний досвід;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення;</p> <p>розрізняє ознаки жанру байки, особливості її побудови, розуміє її сатиричний характер, алегоричний зміст;</p> <p>читає виразно байки, зокрема напам'ять;</p> <p>характеризує порушені в байках проблеми;</p> <p>знаходить у текстах байок теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;</p> <p>формулює тему та основну думку байок, рекомендованих для текстуального вивчення;</p> <p>характеризує персонажів байок, їхню поведінку та вчинки;</p> <p>проводить паралелі між образами й ситуаціями, зображеними в байках, і власним життєвим досвідом для формування базових</p>	<p>1. Езоп (бл. 600 р. до н. е.) – легендарний давньогрецький байкар. Байки Езопа (3–4 байки за вибором учителя). Мораль байок Езопа.</p> <p><i>ТЛ:</i> байка (повторення); <i>езопівська мова.</i></p> <p><i>МК:</i> образотворче мистецтво – ілюстрації до збірки «Езопові байки» (художник-ілюстратор – А. Василенко).</p> <p>2. Жан де Лафонтен (1621–1695) «Зачумлені звірі».</p> <p>Ж. де Лафонтен – французький байкар. Актуальність проблем, порушених у байці Ж. де Лафонтена.</p> <p><i>ТЛ:</i> алегорія (повторення).</p> <p><i>МК:</i> образотворче мистецтво – О. Вимар «Зачумлені звірі».</p> <p>3. Євген Гребінка (1812–1842) «Лебідь і гуси».</p> <p>Розповідь про життя й байкарську творчість письменника. Своєрідність переосмислення фольклорних мотивів у</p>	<p>Виразне читання байок у ролях, зокрема напам'ять.</p> <p>Інсценізація байок.</p> <p>Аналітико-синтетична робота над текстом байок: визначення теми, основної думки, особливості структури.</p> <p>Порівняльна характеристика героїв байок.</p>

<p>морально-етичних норм; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу байок про їх фольклорну основу, викривальний зміст і повчальний характер, художні особливості, композиційні елементи та морально-етичне спрямування змісту творів; створює за мотивами прочитаних байок письмові творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик тощо); збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності байок.</p>	<p>байках. Розкриття у байці «Лебідь і гуси» самотності людини, засудження заздрісності й пристосування до думки інших. <i>ТЛ:</i> гумор (повторення); сатира. <i>МК:</i> образотворче мистецтво – А Мокрицький «Портрет Євгена Гребінки, І. Труш «Лебеді», ілюстрації до збірки Є. Гребінки «Школяр Денис» (художник-ілюстратор – О. Мартинець).</p> <p>4. Микита Годованець (1893–1974) «Голуб і Лелека». Коротко про письменника. Тема патріотизму в байці. Діалоги персонажів та їх роль у розкритті алегоричного змісту твору. <i>МК:</i> образотворче мистецтво – П. Волик «Оберіг». <i>Для вивчення напам'ять:</i> одна байка за вибором учителя.</p>	
Ліричні послання Україні		
<p>Уважно слухає громадянську лірику; коротку інформацію про її авторів; навчальний матеріал про жанрово-композиційні та художні особливості творів, що вивчаються текстуально; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу;</p>	<p>1. Павло Чубинський (1839–1884) Національний гімн України «Ще не вмерла Україна...». Історія створення гімну (славня) як символу держави, розповідь про його автора. Вираження у гімні (славні) патріотизму</p>	<p>Виразне читання ліричних послань Україні (зокрема, два – напам'ять). Запис власних міркувань, оформлення їх у вигляді медійного продукту. Постановка проблемних</p>

<p>розповідає про власний емоційний стан під час сприймання поезії, що вивчається; читає виразно громадянську лірику, зокрема напам'ять; співвідносить зміст поетичних творів із історичним і культурним контекстом; характеризує порушені в громадянській ліриці проблеми; знаходить у текстах ліричних творів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює мотиви поезії, що вивчається; розкриває її символічний зміст; характеризує образ ліричного героя поезії, що вивчається; аргументує власну оцінку поезії, наводячи доречні цитати із творів; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу громадянської лірики про вираження почуття патріотизму й прагнення народу до свободи, утвердження справедливості, збереження національної пам'яті; створює за мотивами вивченої поезії творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (відеоролик тощо); збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності вивченої поезії.</p>	<p>та прагнення народу до свободи, утвердження справедливості. ТЛ: <i>громадянська лірика; гімн (славень).</i> МК: <i>скульптура</i> – пам'ятник П. Чубинському (м. Бориспіль Київської обл.), скульптор – О. Пергаменщик).</p> <p>2. Номан Челебіджіхан (1885–1918) Національний гімн кримських татар «Я поклявся перед народом...». Історія створення урочистих пісень як символів держави, розповідь про їх авторів. Вираження у гімнах (славнях) патріотизму та прагнення народу до свободи, утвердження справедливості. МК: <i>образотворче мистецтво</i> – З. Трасинова «Портрет Номана Челебіджіхана».</p> <p>3. Тарас Шевченко (1814–1861) «І досі сниться: під горою...». Розповідь про останні роки поета на засланні. Візуалізований образ України у вірші. Пейзажні картини українського села. ТЛ: <i>ліричний герой.</i> МК: <i>образотворче мистецтво</i> – В. Орловський «Вечір над річкою», А. Куїнджі «Вечір на Україні»,</p>	<p>запитань, пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій авторів патріотичної лірики. Дослідницька робота «Засоби художньої виразності поезії: епітет, порівняння, метафора». Самостійний добір громадянської лірики й наведення аргументів щодо такого вибору у вигляді усного повідомлення, анімаційних презентацій тощо. Віртуальна екскурсія в музей Івана Франка. Характеристика образу ліричного героя. Створення порівняльної таблиці «Епічне й ліричне в поемі».</p>
--	--	--

Й. Крачковський «Український вечір»,
М. Сергіїв «Яблуні в цвіту»;
музика – «І досі сниться під горою»
(слова – Т. Шевченко, *музика* –
Л. Тельнюк).

4. Микола Вороний (1871–1938)
«Євшан-зілля».

Коротко про письменника. Літописна основа поеми. Символ євшану. Краса природи рідного краю. Тема національної пам'яті. Роль слова, пісні, історії в житті людини. Поєднання епічних і ліричних рис у поемі «Євшан-зілля».

ТЛ: ліро-епічний твір; ліро-епічна поема; ліричний відступ.

МК: образотворче мистецтво –
А. Куїнджі «Степ»,
музика – «Євшан зілля» (слова –
В. Мельник, *музика* – Р. Бікеєв).

5. Михайло Ткач (1932–2007)
«Моя Україна».

Коротко про письменника, його пісенну лірику. Символічне втілення образу Батьківщини у пісні «Моя Україна». Мотив патріотизму через єднання людини з рідною природою.

ТЛ: композиція ліричного твору.

	<p>МК: <i>музика</i> – «Моя Україна» (слова – М.Ткач, музика – І. Поклад).</p> <p>6. Дмитро Кремінь (1953 – 2019) «Літа мої і зими...» (уривок із вірша «Книга Буття чи Батія»).</p> <p>Коротко про письменника. Патріотичні мотиви, спадкоємність поколінь, відображена в рідній мові.</p> <p>МК: ілюстрації до книжки Д. Креміня «Скіфське золото» (художник-ілюстратор – Ю. Гуменний).</p> <p>МЗ: <i>історія України</i> – відгомін історичних подій у художніх творах.</p> <p><i>Для вивчення напам'ять:</i> дві поезії за вибором учителя.</p>	
Різдвяні дива		
<p>Уважно слухає різдвяні оповідання (казки, повісті-казки); коротку інформацію про їх авторів; навчальний матеріал про особливості жанру різдвяного оповідання (казки, повісті-казки); ознайомлюється з інтерпретаціями різдвяних оповідань (казок, повістей-казок) у різних видах мистецтва, зокрема з їх анімаційними та кіноверсіями (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий естетичний досвід;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом</p>	<p>1. Микола Гоголь (1809–1852) «Ніч перед Різдвом» (<i>скорочено</i>).</p> <p>Фольклорна основа твору. Поеднання народних різдвяних традицій та авторської фантазії. Тема кохання у творі. Образи Оксани і Вакули.</p> <p>ТЛ: <i>різдвяна повість</i>.</p> <p>МК: <i>кіномистецтво</i> – х/ф «Вечори на хуторі біля Диканьки» («Ніч перед Різдвом», режисер – О. Роу); <i>образотворче мистецтво</i> –</p>	<p>Виразне читання творів (уголос ланцюжком, в особах).</p> <p>Читання фрагментів творів зарубіжних авторів мовою оригіналу (за умови володіння мовою).</p> <p>Порівняння текстів перекладу та оригіналу, варіантів перекладу.</p> <p>Переказ (близько до тексту,</p>

<p>почутого повідомлення; стисло переказує зміст різдвяних оповідань (казок, повістей-казок), рекомендованих для текстуального вивчення; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; наводить аргументи і приклади на підтвердження власної позиції, використовуючи доречні цитати з тексту різдвяних оповідань (казок, повістей-казок) для вираження власних поглядів щодо різдвяної урочистості, святковості, утвердження християнських цінностей та гуманістичних ідеалів у творах; читає виразно фрагменти художніх творів; характеризує порушені в творах проблеми: шанобливого ставлення до різдвяних традицій, утвердження християнських цінностей добра, милосердя та гуманізму; знаходить у текстах художніх творів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку різдвяних оповідань (казок, повістей-казок), рекомендованих для текстуального вивчення; виокремлює в художніх текстах мікротеми;</p>	<p>К. Трутовський. «Колядки в Україні», А. Ліпатов «Різдво».</p> <p>2. Чарльз Діккенс (1812–1870) «Різдвяна пісня в прозі» (скорочено). Ч. Діккенс – англійський письменник. Високий гуманізм «Різдвяної пісня в прозі». Реальне й фантастичне у творі. Образ Скруджа як втілення людських вад та можливості їх здолати. Магія Різдва у творі. МК: кіно – х/ф «Різдвяна історія» («А Christmas Carol», режисер – Р. Земекіс). МЗ: іноземна мова – різдвяні пісні у фольклорі народу, мова якого вивчається.</p> <p>3. Ірина Жиленко «Підкова». Розповідь про письменницю, автобіографізм її поезії. Мрії ліричної героїні про здійснення бажань. МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до збірки І. Жиленко «Казки буфетного гнома» (художники-ілюстратори – Н. Коваль, О. Коваль).</p> <p>4. Богдана Матіяш (народ. 1982) «Єва і білосніжна квітка лілії». Коротко про письменницю. Характер Єви, її дивовижні здібності. Незвичайні перетворення напередодні Різдва. Тема</p>	<p>стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Перегляд інтерпретацій різдвяних оповідань у різних жанрах мистецтва. Аналітико-синтетична робота над текстом творів: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану твору (цитатного, простого чи складного). Порівняльна характеристика героїв творів. Робота з цитатним матеріалом. Прогнозування подій у різдвяних оповіданнях. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Самостійний добір та</p>
--	---	---

<p>характеризує персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів щодо художнього відображення атмосфери різдвяної урочистості, святковості, поєднання реальних і дивовижних подій, відтворення світу людини й природи, розкриття внутрішнього світу героїв;</p> <p>описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів про неповторний світ дитинства;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>творчо опрацьовує прочитані художні твори, у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів тощо;</p> <p>створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів;</p>	<p>добра, милосердя та винагороди за них. Ідея різдвяної казки. ТЛ: <i>різдвяна казка.</i> МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації до збірки Б. Матіяш. «Казки Різдва» (художник-ілюстратор – В. Штанко).</p> <p>5. Олександр Гаврош (народ. 1971) «Різдвяна історія ослика Хвостика» <i>(скорочено).</i> Коротко про письменника. Незвичайні пригоди ослика як шлях до мрії. Основні події й дива в різдвяній повісті. Характеристика образів повісті-казки. Яскравість і колоритність персонажів. Художні деталі у творі. ТЛ: <i>різдвяна повість-казка.</i> МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації до повісті О. Гавроша «Різдвяна історія ослика Хвостика» (художниця-ілюстраторка – С. Сова).</p> <p>6. Том Флетчер (народ. 1985) «Різдвозавр та Зимова Відьма» <i>(скорочено).</i> Образи Вільяма Трандла та його супутників. Неймовірна різдвяна подорож та високі ідеали героя.</p>	<p>презентація різдвяних оповідань у бібліотеках, на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Проектна робота «Магія Різдва або Як святкують Різдво герої прочитаних книг»</p>
--	--	---

<p>відтворює окремі художні засоби з різдвяних оповідань (казок, повістей-казок) для втілення власних творчих намірів.</p>	<p>МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації до «Різдвозавр і Зимова відьма (художник-ілюстратор – Ш. Деврис); <i>анімація</i> – м/ф «Полярний експрес» (режисер – Р. Земекіс).</p> <p>МК: <i>(до всього розділу) образотворче мистецтво</i> – Ю. Пацан «Ніч на Різдво», «Різдвяний вечір» Різдвяна ніч», Різдво на Україні»; <i>музика</i> – М. Лисенко «Різдвяна ніч» (опера); <i>анімація</i> – м/ф «Різдвяна казка» (режисер – А. Трифонов).</p>	
<p>Література рідного краю</p>		
<p>Уважно слухає твори літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти; інформацію про життя та творчість їх авторів;</p> <p>унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;</p> <p>розповідає про власний емоційний стан під час ознайомлення з творами;</p> <p>читає виразно художні твори рідного краю та</p>	<p>Художні твори літератури рідного краю <i>(за вибором учителя)</i></p> <p>Ознайомлення із доступними для сприйняття й спорідненими тематично із вивченими в I семестрі літературними творами письменників-земляків та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти.</p> <p>МК: інтерпретація художніх творів літератури рідного краю в інших видах мистецтва; літературно-меморіальні музеї.</p>	<p>Виразне читання художніх творів літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, (уголос ланцюжком, в особах, в парах тощо).</p> <p>Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо).</p> <p>Бесіда за запитаннями.</p> <p>Аналітико-синтетична робота</p>

<p>зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, зокрема лірику напам'ять;</p> <p>характеризує порушені в літературних творах проблеми;</p> <p>формулює тему та основну думку творів;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу літератури рідного краю;</p> <p>обирає для самостійного ознайомлення твори літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, і наводить аргументи щодо свого вибору;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт і творчі роботи різних жанрів;</p> <p>збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності прочитаної художньої літератури письменників-земляків та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти.</p>		<p>над текстами літератури рідного краю: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p> <p>Складання плану (простого чи складеного, цитатного).</p> <p>Характеристика героїв.</p> <p>Робота з цитатним матеріалом.</p> <p>Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.</p> <p>Самостійний добір художніх творів літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, у домашній, шкільній, сільській бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах.</p>
---	--	---

		Робота в творчих групах «Цього письменника рідного краю я знаю, бо читав/читала його твори».
Найцікавіше з літературних новинок		
<p>Уважно слухає нові художні твори сучасної української та зарубіжних літератур та інформацію про них;</p> <p>використовує елементи конспектування навчального матеріалу;</p> <p>формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту літературних творів, почутої інформації про них;</p> <p>читає тексти творів сучасної української та зарубіжних літератур (оглядово, вибірково тощо);</p> <p>обирає для самостійного ознайомлення твори сучасної української та зарубіжних літератур і наводить аргументи щодо свого вибору;</p> <p>описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.</p>	<p>Художні твори сучасної української та зарубіжних літератур (за вибором учителя та учнів)</p> <p><i>МК: музика – музика, що слухають учні-підлітки.</i></p>	<p>Виразне читання художніх творів сучасної української та зарубіжних літератур (уголос ланцюжком, в особах,).</p> <p>Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково тощо).</p> <p>Бесіда за запитаннями.</p> <p>Аналітико-синтетична робота над текстом художніх творів сучасної української та зарубіжних літератур: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p> <p>Самостійний добір художніх творів сучасної української та зарубіжних літератур у домашній, шкільній, міській (сільській) бібліотеках і на рекомендованих учителем (під його керівництвом) інтернет-сайтах.</p> <p>Міні-проектна робота «Художній твір – мій</p>

		ровесник».
Узагальнення та систематизація вивченого за I семестр		
<p>Розуміє та відтворює навчальний матеріал, зокрема й зміст художніх творів української та зарубіжної літератури, вивчених у I семестрі;</p> <p>унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;</p> <p>аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом;</p> <p>обстоює власну позицію щодо проблем, порушених у вивчених художніх творах;</p> <p>пояснює теоретико-літературні поняття, здобуті в процесі опрацювання програмового матеріалу в I семестрі;</p> <p>співвідносить зміст вивчених художніх творів із історичним і культурним контекстом;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу вивчених художніх текстів;</p> <p>описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних художніх творів;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.</p>	<p>Текстуально вивчені та самостійно прочитані художні твори української та зарубіжної літератури.</p> <p>Узагальнення та систематизація вивченого в I семестрі навчального матеріалу.</p> <p><i>ТЛ: повторення вивчених у I семестрі теоретико-літературних понять.</i></p>	<p>Виразне читання художніх творів, зокрема напам'ять.</p> <p>Тестові завдання із відкритими та закритими запитаннями із використанням освітніх вебресурсів. Інтерпретація художніх творів.</p> <p>Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.</p> <p>Рольова гра «Цю прочитану книгу я візьму із собою на канікули».</p>

II СЕМЕСТР

Романтика пригод і фантастики

<p>Уважно слухає пригодницькі, пригодницько-фантастичні твори, коротку інформацію про їх авторів; навчальний матеріал про різновиди пригодницьких, пригодницько-фантастичних творів та їх художні особливості;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення;</p> <p>стисло переказує зміст пригодницьких, пригодницько-фантастичних творів, рекомендованих для текстуального вивчення;</p> <p>використовує елементи конспектування;</p> <p>унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;</p> <p>читає виразно пригодницькі, пригодницько-фантастичні твори, рекомендовані для текстуального вивчення;</p> <p>характеризує порушені в пригодницьких, пригодницько-фантастичних творах проблеми;</p> <p>знаходить у текстах художніх творів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;</p> <p>формулює тему та основну думку пригодницько-фантастичних творів, рекомендованих для текстуального вивчення;</p>	<p>1. Жуль Верн (1828–1905) «П'ятнадцятирічний капітан» <i>(скорочено).</i> Ж. Верн – французький письменник, майстер пригодницьких та фантастичних романів. Образ Діка Сенда – втілення мужності та людяності. Випробовування героїв. Проблема рабства в романі. ТЛ: роман (повторення); <i>пригодницький роман.</i> МК: кіно – х/ф «Капітан «Пілігрима» (режисер – А. Праченко).</p> <p>2. Леся Воронина (народ. 1955) «Таємне товариство боягузів, або Засіб від переляку № 9» <i>(скорочено).</i> Коротко про письменницю. Будні сучасних школярів у повісті. Основні події та пригоди. Фантастичне у творі. Тонкий гумор у змалюванні неймовірних перетворень. Характери персонажів та засоби їх творення. Головний герой твору Клим Джура, його дорослішання. Роль сім'ї у формуванні життєвих переконань людини. Стосунки між різними поколіннями в родині.</p>	<p>Виразне читання художніх пригодницьких і фантастичних творів (уголос ланцюжком, в особах).</p> <p>Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх пригодницьких і фантастичних творів.</p> <p>Бесіда за запитаннями (зміст твору).</p> <p>Постановка проблемних запитань, пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів, із використанням цитат.</p> <p>Аналітико-синтетична робота над текстом художнього пригодницько-фантастичного твору: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p> <p>Складання графічного плану (схеми) твору.</p>
--	---	--

<p>виокремлює в художніх текстах мікротеми; характеризує персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними пригодницькими, пригодницько-фантастичними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів щодо художнього змалювання фантастичного і реального у творах, стосунків між різними поколіннями, утвердження гуманістичних цінностей, готовності до самопожертви, прагнення до розкриття таємниць буття Всесвіту і людини в ньому;</p> <p>обирає для самостійного ознайомлення пригодницькі, пригодницько-фантастичні твори і наводить аргументи щодо свого вибору;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів.</p>	<p>ТЛ: <i>пригодницько-фантастична повість.</i></p> <p>МК: <i>образотворче мистецтво – ілюстрації до повісті «Таємне товариство боягузів, або Засіб від переляку № 9» (художники-ілюстратори – В. Штанко, С. Храпов).</i></p> <p>3. Неда Неждана (народ. 1971) «Зоряна мандрівка» (скорочено).</p> <p>Коротко про письменницю. Наймовірні міжпланетні мандри двох клоунів. Чарівні істоти та роль цих образів у композиції казки-шоу. Добро і зло у п'єсі, групування персонажів. Гуманістичні цінності як шлях до гармонії у Всесвіті.</p> <p>ТЛ: <i>драма як рід літератури (повторення), фантастична драма-казка.</i></p> <p>МК: <i>(до розділу) образотворче мистецтво – П. Кандиба «Космос, антигравітація», «Підкорювачі космосу»; музика – Д. Хайнс «Звуки космосу».</i></p>	<p>Складання схеми/таблиці «Романтика пригод і фантастики у творі».</p> <p>Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.</p> <p>Віртуальні екскурсії замками України.</p> <p>Віртуальний тур Національним музеєм космонавтики ім. С. П. Корольова (м. Житомир).</p> <p>Проектна робота «Літературні пригоди – це круто».</p>
--	--	---

Поетичне бачення світу

<p>Уважно слухає пейзажні ліричні твори українських та зарубіжних поетів; коротку інформацію про їх авторів; навчальний матеріал про яскраву образність поетичної мови;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу;</p> <p>розповідає про власний емоційний стан під час сприймання ліричних творів;</p> <p>читає виразно поезію, зокрема напам'ять;</p> <p>співвідносить зміст поетичних творів із культурним контекстом;</p> <p>характеризує порушені в ліричних творах проблеми;</p> <p>знаходить у поезії теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;</p> <p>формулює мотиви поезії, що вивчається текстуально;</p> <p>характеризує образ ліричного героя ліричних творів;</p> <p>аргументує власну оцінку поезії, наводячи доречні цитати;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу ліричних творів про оспівування краси природи, утвердження життєвого оптимізму, художню довершеність поезії;</p> <p>описує свої літературні вподобання, наводячи</p>	<p>1. Мацуо Басьо (1644–1694) Хайку. (<i>три – чотири твори за вибором учителя</i>).</p> <p>Мацуо Басьо – японський поет. Своєрідність жанру хайку. Гармонія світу природи і душі людини в хайку. Значення художньої деталі в змісті хайку.</p> <p>ТЛ: хайку.</p> <p>МК: образотворче мистецтво – пейзажі Асаї Тю; ілюстрації у літературно-художньому виданні «Сто краєвидів малювали хмари» (художник-ілюстратор – В. Гукайло).</p> <p>2. Леся Українка (1871–1913) «Тиша морська».</p> <p>Розповідь про письменницю та її подорожі до Криму. Художня майстерність зображення мариністичного пейзажу. Настроєва тональність вірша.</p> <p>ТЛ: пейзажна лірика.</p> <p>МК: образотворче мистецтво – В. Пузирков «Леся Українка», «Ранок на березі моря», О. Щербаков «Літній день біля моря», Ольга Самчук «Морська тиша»;</p> <p><i>музика</i> – романс «Тиша морська» (слова</p>	<p>Виразне читання ліричних творів (зокрема, два – напам'ять).</p> <p>Читання поетичних творів зарубіжних авторів мовою оригіналу (за умови володіння мовою).</p> <p>Порівняння текстів перекладу та оригіналу, варіантів перекладу.</p> <p>Постановка проблемних запитань, пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій авторів лірики.</p> <p>Дослідницька робота (аналіз ліричних творів) «Засоби художньої виразності поезії: епітет, порівняння, метафора».</p> <p>Самостійний добір творів пейзажної лірики й наведення аргументів щодо такого вибору у вигляді усного повідомлення, анімаційних презентацій тощо.</p> <p>Характеристика образу ліричного героя.</p>
--	---	--

<p>приклади прочитаних творів; створює за мотивами вивченої поезії творчі роботи різних жанрів; власний медійний продукт (відеоролик тощо); збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності вивчених ліричних творів.</p>	<p>– Леся Українка, музика – В. Квасневський), Поль Моріа «Симфонія сонця і моря».</p> <p>3. Максим Рильський (1895–1964) «Дощ» («Благодатний, довгожданий...»), «Осінь-маляр із палітрою пишною...» (<i>один твір за вибором учителя</i>). Біографічна довідка про поета. Краса рідної природи у поезіях. Єдність людини і природи, зв'язок між станом людської душі та довкіллям. <i>МК: образотворче мистецтво</i> – А. Муха «Осінь», Ф. Безверхнев «Осінній етюд».</p> <p>4. Джанні Родарі (1920–1980) «Листівки з видами міст». Дж. Родарі – італійський письменник. Картини Італії у вірші. Прагнення ліричного героя до досягнення світу. <i>МК: архітектура</i> – Колізей, Капітолій, Форум (м. Рим), кафедральний собор Різдва Діви Марії (м. Мілан), Пізанська вежа (м. Піза).</p> <p>5. Микола Вінграновський (1936–2004) «Даленіє вечір в бабиному літі...»,</p>	<p>Віртуальні екскурсії до музею Лесі Українки (м. Київ), Новоград-Волинського літературно-меморіального музею Лесі Українки (Житомирська обл.) та Максима Рильського (м. Київ). Рольова гра «Уявна мандрівка в Італію». Проектна робота «Виготовлення листівки із презентацією свого міста/села».</p>
---	---	--

«Димить стерня над синіми ярами»,
«Вже неминуче буде сніг» (один твір за вибором учителя).

Розповідь про поета. Відображення емоційного стану ліричного героя в поезії. Візуальні образи природи та роль словесної палітри кольорів у їх змалюванні.

ТЛ: віршовий ритм (повторення).

МК: образотворче мистецтво – І. Труш «В обіймах снігу», Т. Яблонська «У садочку».

6. Ліна Костенко (народ. 1930) «Осінній день, осінній день, осінній...», «Дощ полив» (один твір за вибором учителя).

Розповідь про письменницю. Розкриття в поезіях мотиву гармонії людини і природи. Поетичний звукопис у зображенні пейзажів.

ТЛ: епітет; метафора; порівняння; персоніфікація (повторення).

МК: образотворче мистецтво – В. Корінюк «Після дощу», О. Щербаков «Осінь»;

музика – романс «Осінній день, осінній день, осінній!» (слова – Л. Костенко, музика – О. Богомолець), пісня «Осінній день» (слова – Л. Костенко, музика –

	<p>З. Слободян).</p> <p><i>Для вивчення напам'ять: дві поезії за вибором учителя.</i></p>	
Життя видатних особистостей		
<p>Уважно слухає художні твори про життя видатних особистостей; коротку інформацію про їх авторів;</p> <p>стисло переказує зміст художніх творів, рекомендованих для текстуального вивчення;</p> <p>унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;</p> <p>виявляє взаємозв'язок змісту творів про дитинство видатних українців із власними потребами для особистісного розвитку;</p> <p>характеризує порушені в творах проблеми: становлення особистості, прагнення до здійснення мрії, розвитку таланту, морального вибору;</p> <p>знаходить у текстах художніх творів про дитинство видатних українців теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;</p> <p>формулює тему та основну думку творів про дитинство видатних українців, рекомендованих для текстуального вивчення;</p>	<p>1. Оксана Іваненко (1906–1997) «Тарасові шляхи» (Розділ «Чорний шлях»). <i>(Скорочено).</i></p> <p>Розповідь про письменницю та її художньо-біографічні твори. Змалювання дитинства поета, його родини в романі «Тарасові шляхи». Образ допитливого й розумного хлопчика Тараса. Художні засоби розкриття його характеру.</p> <p><i>ТЛ: художньо-біографічні твори.</i></p> <p><i>МК: образотворче мистецтво</i> – Б. Єгоров «Мені тринадцятий минало», І. Їжакевич «Мені тринадцятий минало», М. Лихошва «Шляхами малого Тараса», М. Дерегус «Тарас слухає кобзаря», В. Кармазін «Мені тринадцятий минало».</p> <p>2. Ірен Роздобудько (народ. 1962) «Що може пензлик? (Дитинство Катрусі Білокур)» <i>(скорочено).</i></p> <p>Коротко про письменницю та її твори для дітей. Мистецьке сприймання героїнею доквілля, її прагнення до своєї мрії,</p>	<p>Виразне читання художніх творів про життя видатних дітей (уголос ланцюжком, в особах).</p> <p>Бесіда за запитаннями (зміст твору чи почутого повідомлення).</p> <p>Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів.</p> <p>Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх творів.</p> <p>Аналітико-синтетична робота над текстом художнього твору: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p>

<p>характеризує порушені в творах проблеми: становлення особистості, прагнення до здійснення мрії, розвитку таланту, морального вибору; емоційний стан персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо;</p> <p>обирає для самостійного ознайомлення твори про дитинство видатних українців і наводить аргументи щодо свого вибору;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів.</p>	<p>розвиток таланту. Проблема морального вибору особистості.</p> <p>МК: <i>образотворче мистецтво</i> – К. Білокур «Щасливе дитинство».</p>	<p>Складання графічного або біографічного плану (схеми) твору.</p> <p>Віртуальні екскурсії: «Батьківщина Тараса Шевченка – село Моринці». «Меморіальний музей-садиба Катерини Білокур».</p> <p>Проектна робота «Один день із життя видатної дитини» (кінцевий продукт – комп'ютерна презентація, лепбук, анімаційний мультфільм, відеоролик тощо).</p>
<p>Гумор і сатира</p>		
<p>Уважно слухає гумористичні та сатиричні художні твори; коротку інформацію про їх авторів;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення;</p> <p>унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя),</p>	<p>1. Остап Вишня (1889–1956) «Як ми колись учились», «Перший диктант» (<i>один твір за вибором учителя</i>).</p> <p>Замальовка життєвого шляху письменника. Тонкий ліризм і гумористичне зображення дитинства. Автобіографізм гумористичних творів.</p>	<p>Виразне читання гумористичних та сатиричних художніх творів (уголос ланцюжком, в особах).</p> <p>Бесіда за запитаннями (зміст твору чи почутого</p>

<p>використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;</p> <p>читає виразно програмові художні твори українських та зарубіжних авторів;</p> <p>характеризує порушені в гумористичних і сатиричних творах проблеми;</p> <p>знаходить у текстах гумористичних і сатиричних художніх творів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;</p> <p>формулює тему та основну думку гумористичних і сатиричних творів, рекомендованих для текстуального вивчення;</p> <p>характеризує емоційний стан персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність;</p> <p>проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в гумористичних і сатиричних творах, і власним життєвим досвідом для формування базових морально-етичних норм;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо;</p> <p>описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних гумористичних і сатиричних творів;</p>	<p>Особливості жанру усмішки.</p> <p>ТЛ: <i>гумор</i> (повторення); <i>усмішка</i>.</p> <p>МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації до усмішки «Перший диктант» (художник-ілюстратор – І. Філонов);</p> <p><i>анімація</i> – м/ф «Парасолька на полюванні» (режисер – Т. Павленко), мультфільм «Зенітка» (режисерка – І. Гурвич).</p> <p>МЗ: <i>зарубіжна література</i> – гумор і сатира у творах зарубіжних письменників.</p> <p>2. Олександр Виженко (1957–2018) «Небилиця», «Велике Цабе» (<i>один твір за вибором учителя</i>).</p> <p>Розповідь про письменника. Доброзичлива іронія в гуморесках про сучасне життя.</p> <p>ТЛ: <i>небилиця; гумореска</i>.</p> <p>3. Іван Андрусак (народ. 1968) «28 днів із життя Бурундука» (<i>скорочено</i>).</p> <p>Коротко про письменника. Захопиви шкільні пригоди Івася Бондарука. Тема дорослішання в повісті: досвід самостійного мислення, прийняття власних рішень, відповідальності за їхні</p>	<p>повідомлення).</p> <p>Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів.</p> <p>Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх творів.</p> <p>Аналітико-синтетична робота над текстом художнього твору: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p> <p>Складання графічного плану (схеми, таблиці тощо) твору чи почутого повідомлення.</p> <p>Проектна робота «Із цим літературним героєм не сумуватимеш» (кінцевий продукт – комп'ютерна презентація, лепбук, анімаційний мультфільм, відеоролик тощо).</p>
--	--	--

<p>представляє текст прочитаних художніх творів, використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту;</p> <p>створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та/або письмові творчі роботи різних жанрів за мотивами прочитаного;</p> <p>відтворює окремі художні засоби із вивчених творів для втілення власних творчих намірів.</p>	<p>наслідки. Морально-етична проблематика: повість про самопізнання та вибір справжніх цінностей. Риси гумору. Засоби змалювання фантастичного. Казкові мотиви у сучасному сюжеті.</p> <p><i>ТЛ:</i> гумористична повість.</p> <p><i>МК:</i> образотворче мистецтво – ілюстрації до повісті І. Андрусяка «28 днів із життя Бурундука» (художниця-ілюстраторка – Г. Осадко).</p> <p>4. Меган МакДоналд (народ. 1959) «Джуді Муді й Ненудне літо» (скорочено).</p> <p>М. МакДоналд – американська письменниця. Захоплюючі сюжети серії книг про пригоди Джуді Муді. Образ головної героїні як втілення веселого життєствердного оптимізму.</p> <p><i>МК:</i> кіно – х/ф «Джуді Муді й ненудне літо» («Judy Moody and the Not Bummer Summer», режисер – Дж. Шульц).</p>	
Література рідного краю		
<p>Уважно слухає твори літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти; інформацію про життя та творчість їх авторів;</p>	<p>Художні твори літератури рідного краю (за вибором учителя).</p> <p>Ознайомлення із доступними для сприйняття й спорідненими тематично із вивченими в I семестрі творами</p>	<p>Виразне читання творів літератури рідного краю (уголос ланцюжком, в особах, у парах тощо).</p> <p>Переказ (близько до тексту,</p>

<p>розповідає про власний емоційний стан під час ознайомлення з творами;</p> <p>унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;</p> <p>читає виразно твори письменників рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, зокрема лірику напам'ять;</p> <p>характеризує порушені в літературних творах проблеми;</p> <p>формулює тему та основну думку творів;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу літератури рідного краю;</p> <p>обирає для самостійного ознайомлення твори літератури письменників рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, і наводить аргументи щодо свого вибору;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт і творчі роботи різних</p>	<p>письменників-земляків та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти.</p> <p>МК: інтерпретація творів літератури рідного краю в інших видах мистецтва; літературно-меморіальні музеї.</p>	<p>стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстами рідного краю: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану (простого чи складеного, цитатного). Характеристика героїв. Робота з цитатним матеріалом. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Створення та презентація під керівництвом учителя в соцмережі власного медіатексту на основі прочитаних творів літератури письменників рідного краю.</p>
--	---	---

<p>жанрів; створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах щодо художньої вартісності творів письменників літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти; дотримується засад академічної доброчесності під час онлайн-взаємодії; збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності прочитаної художньої літератури письменників-земляків та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти.</p>		<p>Самостійний добір творів літератури письменників рідного краю у домашній, шкільній, сільській бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Робота в творчих групах «Цього письменника/письменницю рідного краю я знаю, бо читав/читала його твори».</p>
Найцікавіше з літературних новинок		
<p>Уважно слухає нові художні твори сучасної української та зарубіжних літератур та інформацію про них; використовує елементи конспектування навчального матеріалу; формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту літературних творів, почутої інформації про них; читає тексти творів сучасної української та зарубіжних літератур (оглядово, вибірково тощо); обирає для самостійного ознайомлення твори</p>	<p>Художні твори сучасної української та/або зарубіжних літератури (за вибором учителя та учнів) МК: музика – музика, що слухають учні-підлітки.</p>	<p>Виразне читання художніх творів сучасної української та/або зарубіжних літератур (уголос, ланцюжком, в особах, у парах тощо). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом творів сучасної української та/або зарубіжних літератур:</p>

<p>сучасної української та зарубіжних літератур і наводить аргументи щодо свого вибору; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.</p>		<p>визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Самостійний добір творів сучасної української та/або зарубіжних літератур у домашній, шкільній, міській (сільській) бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Міні-проектна робота «Художній твір – мій ровесник».</p>
Узагальнення та систематизація вивченого за II семестр та за навчальний рік		
<p>Розуміє та відтворює навчальний матеріал, зокрема й зміст художніх творів української та зарубіжної літератури, вивчених у II семестрі та за навчальний рік; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом; обстоює власну позицію щодо проблем порушених у вивчених художніх творах; пояснює теоретико-літературні поняття,</p>	<p>Текстуально вивчені та самостійно прочитані художні твори української та зарубіжної літератури. Узагальнення та систематизація вивченого в II семестрі та за навчальний рік навчального матеріалу. <i>ТЛ: повторення вивчених у II семестрі та за навчальний рік теоретико-літературних понять.</i></p>	<p>Виразне читання художніх творів, зокрема напам'ять. Тестові завдання із відкритими та закритими запитаннями із використанням вебресурсів. Інтерпретація художніх творів. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між</p>

<p>здобуті в процесі опрацювання програмового матеріалу в II семестрі та в навчальному році в цілому;</p> <p>співвідносить зміст вивчених художніх творів із історичним і культурним контекстом;</p> <p>формулює висновки на основі аналізу вивчених художніх текстів;</p> <p>описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних художніх творів української та зарубіжних літератур;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.</p>		<p>ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.</p> <p>Укладання рекомендаційних списків улюблених прочитаних книг; проведення засідання читацького клубу «Коло книжки», «Книжка, що мене вразила» тощо.</p>
--	--	---

СПИСОК ТВОРІВ ДЛЯ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ

(за розділами)

Міфи народів світу

Войтович В. «Міфи та легенди давньої України».

Гловацька К. «Міфи Стародавньої Греції».

Дара Корній «Зворотний бік світла».

Лонгфелло Г. «Пісня про Гайавату»

Плачинда С. «Міфи і легенди Давньої України».

Народні пісні. Календарно-обрядові пісні

Жнивварські пісні «Там у полі криниченька».

Русальні пісні «Сиділа русалка на білій березі».

Мудрість байки

Білокопитов М. «Кря-ко-ко».

Гришко П. «Потерпілий кіт».

Музичук А. «Рік хвоста».

Сосюра В. «Магнат».

Федр. Байки.

Ліричні послання Україні

Даник В. «Починаймося з рідної мови».

Кониський О., Лисенко М. «Молитва за Україну».

Кравченко У. «Думка».

Леонід Полтава «Абетка з історії України: бо корінням у рідній землі».

Олександр Олесь «Половці і Отрок», «Пісня» (збірка «Княжа Україна»).

Симоненко В. «Я закоханий палко, без міри».

Чарнецький С. «Ой, у лузі червона калина похилилася».

Черкасенко С. «Дві матері», «Рідний край».

Різдвяні дива

Андерсен Г. Х. «Дівчинка з сірниками».

Гуменюк Н. «Роденія або подорож за веселку».

Коцюбинський М. «Ялинка».

Лепкий Б. «Святий вечір».

Матіяш Б. «Казки Різдва».

Нікуліна А. «Найбільша снігова пригода».

Пчілка Олена «Сосонка».

Романтика пригод і фантастики

Аренєв Володимир. «Сапієнси».

Бачинський А. «Неймовірні пригоди Остапа і Даринки».
Верн Ж. «Діти капітана Гранта».
Дефо Д. «Життя і незвичайні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо»
Джек Лондон «Жага до життя».
Микитчак. Г. і Т. «Джмеленя і Володарка злиднів».
Ролінг Дж. «Гаррі Поттер і філософський камінь».
Стівенсон Р. Л. «Острів скарбів».
Ющук І. «Троє на Місяці».
Ячейкін Ю. «Пригоди капітана Небрехи».

Поетичне бачення світу

Гейне Г. «Задзвени із глибини...».
Гете Й. В. «Нічна пісня подорожнього».
Жиленко І. «Жар-птиця».
Калинець І. «Стежечка», «Блискавка», «Веселка», «Криничка», «Дим»
Кітс Дж. «Про коника та цвіркуна».
Леся Українка «Мрії», «Як дитиною, бувало...».
Мойсієнко А. «Весна», «Випурхнули грози», «Вітер», «Хвиля».
Франко І. «Дрімають села», «Розвивайся лозо, борзо», «Червона калино».
Чубач Г. «Зустріч з літом», «Трава дитинства».
Щоголів Я. «Косарі».

Життя видатних особистостей

Білоусов Є. «Лесина пісня».
Гаврош О. «Останній в'язень (Дитинство Адальберта Ерделі)».
Дерманський О. «Дитинство без олівців» (про Волта Діснея)».
Ільченко О. «Життя видатних дітей» (про Леонардо да Вінчі, Карла Ліннея, Жюль Верна, Джона Рокфеллера, Лесю Українку, Вінстона Черчілля.)
Луцевська О. «Таємниці натураліста. Дитинство Чарльза Дарвіна».
Павленко М «Небезпечні польоти Василька Симоненка» (Із книги «Райдуга в решеті. Про Павла Тичину, Надію Суровцову, Василя Симоненка, Василя Стуса, Ірину Жиленко»)
Шевченко О. та Н. «Король Фредді (Про Фредді Мерк'юрі)».

Гумор і сатира

Комар Б. «Диваки».
Стронг Дж. «Гармидер у школі».
Чорногуз О. «Веселі поради», «Як вибрати ім'я».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт базової середньої освіти (2020). Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 року. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886
2. Закон України «Про освіту» (Прийняття від 05.09.2017. Набрання чинності 28.09.2017). Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (16 січня 2020 р). Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation/law/2232/>
4. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5–6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти. Наказ МОН № 289 від 01.04.2022 року. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86195/
5. Модельна навчальна програма «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти /Яценко Т. О., Тригуб І. А. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021 62 с. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/729539/>
6. Навчальна програма не має копіювати модельну: що спільного й різного в цих програмах. Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/navchalna-programa-ne-maye-kopiyuvaty-modelnu-shho-spilnogo-j-riznogo-v-tsyh-programah/>
7. Новий освітній стандарт для 5–9 класів – що це за документ і що він змінює. Режим доступу: <https://nus.org.ua/questions/novyj-osvitnij-standart-dlya-5-9-klasiv-shho-tse-za-dokument-i-shho-vin-zminyuye/>
8. Типова освітня програма для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти (Наказ МОН від 19.02.2021 р. № 235. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>
9. Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А. Література (українська та зарубіжна): підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2023. Ч. 1. с 240; Ч. 2. с 240. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/736086/>